

ZARZĄDZENIE Nr 62 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 3 lipca 1962 r.

w sprawie ogólnych zasad organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych.

Na podstawie § 2 ust. 3 oraz § 25 uchwały nr 533 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1961 r. w sprawie obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych (Monitor Polski Nr 96, poz. 406), zwanej dalej „uchwałą nr 533”, zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zarządzenie określa zasady organizacji obsługi prawnej:

- 1) przedsiębiorstw państwowych, banków państwowych i innych państwowych jednostek organizacyjnych, działających według zasad rozrachunku gospodarczego, zwanych dalej „przedsiębiorstwami”,
- 2) zjednoczeń i równorzędnych organizacji gospodarczych w rozumieniu dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111), zwanych dalej „zjednoczeniami”.

2. Zarządzenie stosuje się odpowiednio do organizacji obsługi prawnej w zakładach pracy, działających według zasad wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego.

3. Zarządzenia nie stosuje się do jednostek organizacyjnych administracji państwowej lub ich części składowych (centralne zarządy, zarządy) oraz do innych jednostek budżetowych.

§ 2. 1. Obsługa prawna przedsiębiorstw i zjednoczeń powinna być zorganizowana zgodnie z wytycznymi, zawartymi w załączniku nr 1 do zarządzenia.

2. Szczegółowe obowiązki radców prawnych i referentów prawnych przedsiębiorstw i zjednoczeń określają wytyczne zawarte w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 3. 1. W wykonaniu wytycznych zawartych w załączniku nr 1:

- 1) właściwi ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) oraz prezydium wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) mogą wydać w przepisanej formie instrukcje uzupełniające postanowienia wytycznych, uwzględniające szczególne potrzeby i warunki działalności podporządkowanych im zjednoczeń i przedsiębiorstw w zakresie obsługi prawnej.

2) właściwe zjednoczenia mogą wydać w przepisanej formie dodatkowe instrukcje i powinny udzielać zgrupowanym i podporządkowanym przedsiębiorstwom pomocy w zorganizowaniu przez nie obsługi prawnej oraz kontrolować prawidłowość organizacji tej obsługi.

2. Właściwi ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) mogą za zgodą Prezesa Rady Ministrów ustalić w przepisanej formie odchylenia od wytycznych zawartych w załączniku nr 1, niezbędne ze względu na szczególne potrzeby, warunki działalności i właściwości organizacyjne niektórych zjednoczeń lub przedsiębiorstw (np. dla banków, kolei itp.).

3. Wytyczne zawarte w załączniku nr 2 stanowią ramową instrukcję dla opracowania właściwych instrukcji dyrektorów przedsiębiorstw (zjednoczeń) w sprawie obsługi prawnej.

§ 4. Nadzór nad obsługą prawną w przedsiębiorstwach i zjednoczeniach sprawują ich dyrektorzy (zastępcy) zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 5. Skład zespołu odwoławczego, o którym mowa w § 10 ust. 4 uchwały nr 533, określi Prezes Rady Ministrów na podstawie wniosku Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej, zaopiniowanego przez Ministra Sprawiedliwości, Ministra Finansów i Centralną Radę Związków Zawodowych.

§ 6. Przedsiębiorstwa, które nie złożyły wniosków w terminie przewidzianym w § 22 uchwały nr 533, mogą to uczynić na podstawie zarządzenia w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

§ 7. Wynagrodzenie dla członków komisji egzaminacyjnych, przewidzianych w § 18 uchwały nr 533, za przeprowadzenie egzaminów, o których mowa w § 6-pkt 4 i w § 21 ust. 1 tej uchwały, określi Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej w porozumieniu z Komitetem Pracy i Płac.

§ 8. W celu usprawnienia obsługi prawnej przedsiębiorstw i zjednoczeń Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej powinien powiadamiać właściwych ministrów (kierowników urzędów centralnych) o nieprawidłowościach działania tej obsługi stwierdzonych przez komisję arbitrażową w trakcie wykonywania czynności nałożonych na nie uchwałą nr 533.

§ 9. Zaleca się centralnym organizacjom spółdzielczym zorganizowanie obsługi prawnej jednostek spółdzielczych,

a stowarzyszeniom prowadzącym działalność gospodarczą zorganizowanie obsługi prawnej ich zakładów — z zastosowaniem w sposób odpowiedni zasad określonych w wytycznych zarządzenia.

§ 10. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: **J. Cyrankiewicz**

Załączniki do zarządzenia nr 62 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lipca 1962 r. (poz. 270).

Załącznik nr 1.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI OBSŁUGI PRAWNEJ PRZEDSIĘBIORSTW

I. Organizacja obsługi prawnej w przedsiębiorstwach.

§ 1. 1. Organizację obsługi prawnej w przedsiębiorstwach określa regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa lub instrukcja dyrektora przedsiębiorstwa o organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstwa.

2. Sposób zorganizowania obsługi prawnej powinien odpowiadać postanowieniom, o których mowa w § 3 zarządzenia, oraz rzeczywistym warunkom i potrzebom przedsiębiorstwa w zakresie obsługi prawnej, z uwzględnieniem rozmiaru tych potrzeb oraz celowej i oszczędnej organizacji.

3. Obsługa prawna wykonywana jest jako stała na podstawie umów o pracę zawartych przez przedsiębiorstwo z osobami posiadającymi kwalifikacje określone w uchwale nr 533. Ponadto przedsiębiorstwo może korzystać z usług doraźnych według zasad podanych w rozdziale IV na podstawie umów zlecenia.

§ 2. 1. Stała obsługa prawna przedsiębiorstwa powinna być zorganizowana jako obsługa wykonywana przez radcę prawnego przedsiębiorstwa w sposób podany w § 3.

2. Gdy ze względu na niewielkie potrzeby przedsiębiorstwa w zakresie obsługi prawnej nie jest celowe zatrudnienie radcy prawnego, nawet w ograniczonym wymiarze godzin, stała obsługa prawna może być wykonywana przez:

- 1) referenta prawnego przedsiębiorstwa — według zasad podanych w § 4,
- 2) radcę prawnego zjednoczenia, któremu podporządkowane jest przedsiębiorstwo — według zasad podanych w § 5,
- 3) radcę prawnego ustanowionego wspólnie dla dwóch lub kilku przedsiębiorstw — według zasad podanych w § 6.

§ 3. 1. Radca prawny jest samodzielnym pracownikiem przedsiębiorstwa i podlega dyrektorowi przedsiębiorstwa lub wyznaczonemu przez dyrektora zastępcy, zajmując w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa samodzielne stanowisko pracy.

2. W przedsiębiorstwach, które ze względu na swój zakres działania mają dużo spraw wymagających obsługi prawnej bądź obsługi specjalizowanej i szczególnie kwalifikowanej — może być zatrudnionych dwóch lub więcej radców prawnych. Zajmują oni w strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa osobne samodzielne stanowiska pracy. Dyrektor przedsiębiorstwa może jednak powierzyć koordynację obsługi prawnej jednemu z tych radców bądź też utworzyć łączną komórkę organizacyjną obsługi prawnej, zgodnie z zasadami organizacji przedsiębiorstw i w trybie właściwym dla danego przedsiębiorstwa.

3. Radcom prawnym mogą być przydzielani do pomocy referenci prawni w rozumieniu uchwały nr 533, wykonujący tę pomoc w zakresie ustalonym przez radcę.

4. Przedsiębiorstwo powinno zapewnić radcy prawnemu pomoc biurową, wykonywaną przez właściwe komórki organizacyjne przedsiębiorstwa, bądź też wyznaczyć w tym celu osobnego pracownika pomocniczo-biurowego, podporządkowanego radcy.

5. Przedsiębiorstwo powinno zapewnić radcy prawnemu warunki niezbędne do wykonywania jego działalności, a szczególnie zapewnić mu odpowiednie pomieszczenie i zaopatrzenie w niezbędne dzienniki urzędowe.

§ 4. 1. Stała obsługa prawna przedsiębiorstwa nie zatrudniającego radcy prawnego może być zorganizowana przez powierzenie jej referentowi prawnemu przedsiębiorstwa.

2. Referent prawny przedsiębiorstwa powinien odpowiadać wymaganiom § 16 ust. 2 lub też § 21 ust. 1 i 2 uchwały nr 533.

3. Zakres działania obsługi prawnej wykonywanej przez referenta prawnego przedsiębiorstwa, nie zatrudniającego radcy prawnego, ograniczony jest w sposób podany w załączniku nr 2 do zarządzenia.

4. Referent prawny przedsiębiorstwa zajmuje samodzielne stanowisko pracy bądź też wchodzić może w skład komórki organizacyjnej o podobnym zakresie działania (np. do spraw organizacyjnych lub administracyjno-gospodarczych itp.), zajmując w niej stanowisko pracy do spraw obsługi prawnej. W razie niepełnego wykorzystania czasu pracy mogą mu być powierzone inne pokrewne sprawy. Podporządkowanie strukturalno-organizacyjne nie zmienia obowiązków referenta prawnego przedsiębiorstwa w zakresie obsługi prawnej całego przedsiębiorstwa oraz w zakresie występowania w ważnych sprawach do kierownictwa przedsiębiorstwa, gdy wymagają one decyzji kierownictwa.

5. W uzasadnionych przypadkach referentowi prawnemu przedsiębiorstwa może być przydzielony do pomocy pracownik pomocniczo-biurowy.

6. W określonych przypadkach może być ustanowiony w drodze porozumienia przedsiębiorstwa ze zjednoczeniem lub z przedsiębiorstwem wykonującym wspólną obsługę prawną w myśl zasad podanych w § 5 i w § 6 obowiązek współdziałania radcy prawnego zjednoczenia lub przedsiębiorstwa wykonującego wspólną obsługę prawną z ustanowionym w przedsiębiorstwie referentem prawnym.

§ 5. 1. Stała obsługa prawna przedsiębiorstwa, wykonywana przez radcę prawnego właściwego zjednoczenia lub przedsiębiorstwa prowadzącego, może być zorganizowana, gdy przedsiębiorstwo korzystające z niej znajduje się w siedzibie lub niedaleko siedziby zjednoczenia albo przedsiębior-

stwa prowadzącego, a na przeszkodzie nie stoją istotne względy niecelowości takiej obsługi.

2. Obsługa taka może być ustanowiona z inicjatywy zjednoczenia lub przedsiębiorstwa w drodze porozumienia dyrektorów zjednoczenia i przedsiębiorstwa bądź w trybie określonym dla działalności przedsiębiorstw prowadzących (uchwała nr 388 Rady Ministrów z dnia 17 listopada 1960 r. o przedsiębiorstwach prowadzących — Monitor Polski Nr 94, poz. 417).

3. Zakres obsługi i zasady jej wykonywania oraz wysokość kosztów, które ponosi przedsiębiorstwo, określa porozumienie, o którym mowa w ust. 2.

4. Umowę o pracę z radcą prawnym zjednoczenia (przedsiębiorstwa prowadzącego), obejmującą również obsługę przedsiębiorstwa — zawiera (uzupełnia) dyrektor zjednoczenia, ustalając zgodnie z porozumieniem, o którym mowa w ust. 3, zakres i rozmiar wykonywanej przez radcę obsługi przedsiębiorstwa i łączny wymiar godzin obsługi zjednoczenia i przedsiębiorstwa.

§ 6. 1. Porozumienie o stałej wspólnej obsłudze prawnej kilku przedsiębiorstw może obejmować przedsiębiorstwa tej samej lub różnych branż i podporządkowania, gdy przedsiębiorstwa znajdują się w tej samej miejscowości lub w bliskiej odległości i na przeszkodzie zorganizowaniu wspólnej obsługi nie stoją istotne względy niecelowości.

2. Porozumienie o wspólnej obsłudze zawierane jest z inicjatywy przedsiębiorstw lub zgodnie z wtycznymi właściwego zjednoczenia (jednostki nadrzędnej).

3. Porozumienie ustala, które przedsiębiorstwo ma wykonywać wspólną obsługę prawną, zasady i zakres jej wykonywania, rozmiar etatu radcy w przedsiębiorstwie wykonującym wspólną obsługę oraz wysokość kosztów, jakie ponosić mają przedsiębiorstwa z tytułu uczestnictwa we wspólnej obsłudze.

4. Umowę z radcą prawnym (radcami) zawiera przedsiębiorstwo wykonujące wspólną obsługę prawną, zwane dalej „przedsiębiorstwem macierzystym”, określając w niej — zgodnie z porozumieniem, o którym mowa w ust. 3 — zakres i rozmiar wykonywanej przez radcę obsługi przedsiębiorstw i łączny wymiar godzin obsługi.

II. Organizacja obsługi prawnej w zjednoczeniu.

§ 7. 1. Organizację obsługi prawnej zjednoczenia określa regulamin organizacyjny zjednoczenia lub instrukcja dyrektora zjednoczenia o obsłudze prawnej.

2. Do organizacji obsługi prawnej zjednoczenia mają odpowiednie zastosowanie przepisy o organizacji obsługi prawnej w przedsiębiorstwie, zawarte w § 1 ust. 2 i 3, § 2 ust. 1 oraz w § 3.

III. Postanowienia o etatach, wymiarze godzin zatrudnienia i czasie pracy radców prawnych w przedsiębiorstwach i zjednoczeniach.

§ 8. 1. W umowie o pracę należy ustalić wymiar godzin pracy radcy prawnego w tygodniu; wymiar ten służy do ustalenia wynagrodzenia radcy prawnego.

2. Tygodniowy wymiar godzin pracy powinien być ustalony w ściśle określonej ilości godzin, z zaokrągleniem do połowy lub pełnej godziny.

3. Tygodniowy wymiar godzin pracy w danym przedsiębiorstwie może być ustalony w ilości godzin odpowiadającej zatrudnieniu:

- 1) co najwyżej na pełnym etacie, tj. w ilości 46 godzin, a 42 godzin w przedsiębiorstwie o czasie pracy pracowników liczącym 42 godziny tygodniowo,

- 2) na niepełnym etacie, jednakże co najmniej na jednej czwartej etatu, tj. w ilości 11,5 godziny, a 10,5 godziny w przedsiębiorstwie o czasie pracy pracowników liczącym 42 godziny tygodniowo.

4. Ilość godzin w razie zatrudnienia na niepełnym etacie przelicza się odpowiednio na ułamki etatu, z zachowaniem przepisu ust. 2 (zaokrąglenie) i ust. 3 pkt 2.

§ 9. 1. Te same osoby mogą być zatrudnione jako radcowie prawni w kilku, najwyżej jednak w 4 przedsiębiorstwach, zjednoczeniach, pod warunkiem, że łączne zatrudnienie ich w tym charakterze nie przekracza półtora etatu. Ilość półtora etatu obejmuje także wymiar godzin stałego zatrudnienia, choćby nie mającego charakteru obsługi prawnej, w innych jednostkach gospodarki społecznej lub administracji państwowej. O zatrudnieniu takim radca prawny obowiązany jest poinformować właściwą okręgową komisję arbitrażową.

2. Adwokaci wykonujący zawód adwokacki, którzy na podstawie § 20 ust. 1 uchwały nr 533 mogą przejściowo łączyć wykonywanie tego zawodu z funkcjami radców prawnych w przedsiębiorstwach, w których funkcje te wykonywali w dniu wejścia w życie uchwały — zatrudnieni być mogą nadal jako radcowie prawni różnych przedsiębiorstw (zjednoczeń) w łącznym wymiarze nie przekraczającym jednego etatu. Do obliczenia jednego etatu stosuje się odpowiednio postanowienie zawarte w zdaniu drugim ustępu 1.

3. Przedsiębiorstwo, w którym radca prawny zatrudniony jest w największym wymiarze godzin pracy, a przy równości godzin zatrudnienia — jedno z nich powinno być obrane przez radcę jako przedsiębiorstwo macierzyste. Przedsiębiorstwo zatrudniające radcę prawnego powinno zawiadomić o wymiarze zatrudnienia i o jego zmianach właściwą okręgową komisję arbitrażową.

§ 10. 1. Przedsiębiorstwo (zjednoczenie), które ze względu na rozmiar, rodzaj lub inne warunki działalności wymaga obsługi prawnej w pełnym zakresie, powinno zatrudnić radcę prawnego na pełnym etacie.

2. W razie gdy obsługa prawna w pełnym zakresie nie jest potrzebna, przedsiębiorstwo może zatrudnić radcę prawnego w wymiarze godzin pracy odpowiadającym zatrudnieniu na niepełnym etacie.

3. W razie gdy ze względu na rozmiar potrzebnej obsługi prawnej nie jest wystarczające zatrudnienie jednego radcy prawnego na pełnym etacie, przedsiębiorstwo (zjednoczenie) może zatrudnić drugiego lub kilku radców prawnych na pełnym etacie lub uzupełniająco na niepełnym etacie.

4. Zjednoczenie albo przedsiębiorstwo prowadzące, wykonujące obsługę prawną innych przedsiębiorstw w myśl przepisów § 5, powinno przy ustalaniu potrzebnych etatów radców prawnych uwzględnić również potrzeby związane z obsługą prawną na rzecz tych przedsiębiorstw.

5. W razie konieczności zorganizowania wyspecjalizowanej obsługi prawnej, przedsiębiorstwo może zatrudnić dwóch lub więcej radców prawnych w wymiarze godzin odpowiadającym niepełnym etatom.

§ 11. 1. Na czas pracy radcy prawnego składa się:

- 1) czas pracy w lokalu przedsiębiorstwa (zjednoczenia),
- 2) czas na załatwianie spraw poza lokalem przedsiębiorstwa (zjednoczenia) w sądach, urzędach, komisjach arbitrażowych, czas przejazdu do tych instytucji, korzystania z pomocy prawnych i naukowych itp.

2. Czas pracy w lokalu przedsiębiorstwa (zjednoczenia) powinien wynosić w tygodniu co najmniej dwie piąte wymiaru godzin pracy ustalonego w umowie o pracę.

3. Dyrektor przedsiębiorstwa (zjednoczenia) ustali dni i godziny, w których radca prawny powinien przebywać w lokalu przedsiębiorstwa, oraz sposób kontroli wykorzystania czasu pracy.

4. Dni i godziny pracy radcy prawnego w lokalu przedsiębiorstwa (zjednoczenia) oraz godziny przyjęć powinny być podane do wiadomości wszystkich zainteresowanych komórek organizacyjnych przedsiębiorstwa (zjednoczenia).

§ 12. 1. Referenci prawni powinni być zatrudniani jedynie na pełnym etacie.

2. Tygodniowy wymiar godzin pracy referentów prawnych powinien być równy wymiarowi godzin pracy obowiązującemu pracowników umysłowych zatrudnionych w danym przedsiębiorstwie (zjednoczeniu).

3. Do referentów prawnych stosuje się odpowiednio przepisy § 11.

4. Zwolnienie z przyczyn podanych w § 21 ust. 1 uchwały nr 533 ze stanowiska referenta prawnego nie powinno być uważane za jednoznaczne ze zwolnieniem z pracy w przedsiębiorstwie (zjednoczeniu).

IV. Doraźne usługi prawne.

§ 13. 1. Do doraźnych usług prawnych przedsiębiorstwa (zjednoczenia) należy wykonywanie czynności z zakresu obsługi prawnej na podstawie każdorazowych zleceń przedsiębiorstwa (zjednoczenia) dotyczących określonej sprawy, jak np. udzielenie porady, opinia, opracowanie projektu, zastępstwo w sprawie itp. i opłacanych z bezosobowego funduszu plac. Niedopuszczalne jest udzielanie przez przedsiębiorstwo (zjednoczenie) zleceń obejmujących wykonywanie całości lub części obsługi prawnej oraz zleceń, których wykonanie trwa dłużej niż 3 miesiące.

2. Doraźna obsługa prawna stosowana być może w następujących przypadkach:

1) gdy przedsiębiorstwo nie ma zorganizowanej stałej obsługi prawnej, pod warunkami podanymi w § 14.

2) gdy przedsiębiorstwo lub zjednoczenie, które ma zorganizowaną stałą obsługę prawną, nie może z przyczyn określonych w § 15 skorzystać z usług własnego radcy prawnego lub referenta prawnego.

3. Wykonywanie poszczególnych czynności z zakresu doraźnej obsługi prawnej przedsiębiorstwa (zjednoczenia) na podstawie umowy zlecenia należy do zespołów adwokackich, a do radców prawnych innych przedsiębiorstw i zjednoczeń pod warunkami podanymi w § 16.

§ 14. Z usług doraźnych w zakresie obsługi prawnej korzysta przedsiębiorstwo, które ze względu na nieznaczne potrzeby z zakresu obsługi prawnej nie ma zorganizowanej stałej obsługi prawnej w rozumieniu rozdziału I. Jeżeli jednak korzystanie z doraźnych usług się powtarza i okazuje się z doświadczenia, że pomoc taka będzie potrzebna przez czas dłuższy, a w szczególności gdy łączna kwota z tytułu wynagrodzeń wypłaconych w ciągu roku przez przedsiębiorstwo na podstawie umów zlecenia przekracza równowartość trzymiesięcznego wynagrodzenia radcy prawnego zatrudnionego na pełnym etacie — przedsiębiorstwo obowiązane jest przystąpić do zorganizowania stałej obsługi prawnej w rozumieniu rozdziału I.

§ 15. 1. Z usług doraźnej obsługi prawnej korzystać może również przedsiębiorstwo (zjednoczenie) mające zorganizowaną stałą obsługę prawną w razie występowania w postępowaniu sądowym, administracyjnym lub arbitrażowym, gdy zachodzą obiektywne przeszkody uniemożliwiające występowanie radcy prawnego lub referenta prawnego przedsiębiorstwa, jak choroba albo urlop wypoczynkowy radcy

(referenta), bezpośrednio zainteresowanie radcy (referenta) w sprawie, zatrudnienie radcy w przedsiębiorstwie (zjednoczeniu) występującym w sprawie jako druga strona itp., jak również w przypadkach, gdy sprawa toczy się poza siedzibą przedsiębiorstwa (zjednoczenia) i jej bliską okolicą.

2. Z usług doraźnej obsługi prawnej korzystać może przedsiębiorstwo, o którym mowa w ust. 1, lub zjednoczenie, zarówno w zakresie występowania w postępowaniu sądowym, administracyjnym lub arbitrażowym, jak i w zakresie innych czynności obsługi prawnej (porady, opinie, opracowywanie projektów), gdy niezbędne jest zaangażowanie do nich w danym przypadku wybitnych specjalistów lub szczególnie wykwalifikowanych prawników.

3. Z usług doraźnej obsługi prawnej korzystać może również przedsiębiorstwo, o którym mowa w ust. 1, gdy stałą obsługę wykonuje referent prawny przedsiębiorstwa nie zatrudniającego radcy prawnego (§ 4) w zakresie zastępowania tego przedsiębiorstwa w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym w sprawach nietypowych i skomplikowanych.

4. Łączna kwota wynagrodzeń, wypłacanych w ciągu roku z tytułu doraźnej obsługi prawnej wszystkim zleceniobiorcom przez przedsiębiorstwo posiadające stałą obsługę prawną lub przez zjednoczenie, nie może przekroczyć równowartości kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia, jakie przypadłoby za dodatkowe zatrudnienie radcy prawnego na pełnym etacie. W razie przekroczenia tej kwoty przedsiębiorstwo (zjednoczenie) powinno odpowiednio zwiększyć stałą obsługę prawną.

§ 16. 1. Zlecając wykonanie usługi doraźnej zespołowi adwokackiemu należy wybierać zespół właściwy dla siedziby przedsiębiorstwa lub miejsca, w którym toczy się sprawa sądowa lub arbitrażowa albo też w którym zatrudniony jest niezbędny specjalista. Udzielając zlecenia zespołowi przedsiębiorstwo może wskazać adwokata, który ma wykonać usługę prawną.

2. Przyjęcie zlecenia na wykonanie usługi doraźnej przez radcę przedsiębiorstwa może nastąpić tylko wówczas, kiedy czynności związane z jej wykonywaniem nie spowodują ujemnych skutków lub pogorszenia w zakresie stałej obsługi prawnej. W szczególności:

1) przyjmowanie zleceń przez radcę prawnego wymaga każdorazowej pisemnej zgody dyrektora (zastępcy) przedsiębiorstwa (zjednoczenia), w którym radca wykonuje stałą obsługę prawną, a gdy radca wykonuje ją w kilku przedsiębiorstwach — zgodę tę wyraża dyrektor przedsiębiorstwa macierzystego w rozumieniu § 9 ust. 3,

2) dyrektor przedsiębiorstwa (zjednoczenia) odmawia zgody, gdy suma wynagrodzeń za zlecenia przekracza w danym roku równowartość sumy trzymiesięcznego wynagrodzenia pobieranego w przedsiębiorstwie przez radcę; jeśli radca zatrudniony jest w kilku przedsiębiorstwach, zgody tej odmawia dyrektor przedsiębiorstwa macierzystego, gdy suma wynagrodzeń za zlecenia przekracza równowartość trzymiesięcznych wynagrodzeń pobieranych we wszystkich przedsiębiorstwach,

3) w celu zapewnienia kontroli wykonania przepisów pkt 1 i 2 przedsiębiorstwo prowadzi ewidencję zleceń na doraźne usługi wykonywane przez radcę przedsiębiorstwa; gdy radca zatrudniony jest w kilku przedsiębiorstwach, ewidencję tę prowadzi przedsiębiorstwo macierzyste,

4) w zleceniach wystawianych przez obce przedsiębiorstwa (zjednoczenia) należy wymienić: przedsiębiorstwo, w którym radca zatrudniony jest na podstawie umowy o pracę (a gdy jest zatrudniony w kilku przedsiębiorstwach należy wymienić przedsiębiorstwo macierzyste), datę zawarcia umowy zlecenia oraz umówione wynagrodzenie usta-

lone zgodnie z odrębnymi przepisami wydanymi w tym przedmiocie.

3. Wykonywanie przez radcę prawnego doraźnych zajęć nie będących usługami z zakresu obsługi prawnej w rozumieniu uchwały nr 533 (np. praca redakcyjna, naukowo-badawcza, dydaktyczna itp.) nie jest objęte przepisami ust. 2.

4. Umowa zlecenia zawarta być może z radcą prawnym zarejestrowanym w komisji arbitrażowej, zatrudnionym w jednym z przedsiębiorstw (zjednoczeń), którego siedziba leży w siedzibie lub blisko siedziby przedsiębiorstwa zlecającego lub w miejscu, gdzie toczy się sprawa sądowa lub arbitrażowa, lub też — jeśli rodzaj usługi tego wymaga — z radcą prawnym specjalistą zatrudnionym w którymkolwiek z przedsiębiorstw (zjednoczeń).

5. Wykonywania przez zarejestrowanych radców prawnych doraźnych usług na podstawie umów zlecenia nie należy uważać za zatrudnienie w rozumieniu §§ 11 i 12 uchwały nr 533, wymagające dodatkowej rejestracji w komisjach arbitrażowych.

6. Właściwe okręgowe komisje arbitrażowe uprawnione są do wglądu do ewidencji, o której mowa w ust. 2 pkt 3.

§ 17. Niezależnie od doraźnych usług omówionych w §§ 13 do 16 oraz obsługi, o której mowa w § 6, radca prawny przedsiębiorstwa obowiązany jest na doraźne zalecenie właściwego zjednoczenia (innej jednostki organizacyjnej nadrzędnej nad przedsiębiorstwem) do zastąpienia innego przedsiębiorstwa, zgrupowanego w tym samym zjednoczeniu, w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym, toczącym się w siedzibie przedsiębiorstwa macierzystego. W uzasadnionych przypadkach dyrektor przedsiębiorstwa może zawiadomić zjednoczenie o niemożliwości wykonania zalecenia lub zaproponować inny termin wykonania usługi.

§ 18. Niezależnie od doraźnych usług omówionych w §§ 13 do 16 oraz obsługi, o której mowa w § 5, radca prawny zjednoczenia na polecenie dyrektora zjednoczenia obowiązany jest do doraźnego zastąpienia przedsiębiorstwa zgrupowanego w zjednoczeniu lub podporządkowanego zjednoczeniu w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym, toczącym się w siedzibie zjednoczenia.

§ 19. W przypadkach, o których mowa w §§ 17 i 18, radca prawny ma prawo do wynagrodzenia za doraźne zastępstwo w sprawie, określonego w odrębnych przepisach.

Załącznik nr 2.

WYTYCZNE W PRZEDMIOCIE WYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW RADCÓW PRAWNYCH I REFERENTÓW PRAWNYCH PRZEDSIĘBIORSTW I ZJEDNOCZEŃ

§ 1. 1. Radcowie prawni i referenci prawni przedsiębiorstw i zjednoczeń wykonują swoje obowiązki, określone w uchwale nr 533 oraz w regulaminie organizacyjnym przedsiębiorstwa (zjednoczenia) lub też instrukcji wydanej przez dyrektora przedsiębiorstwa (zjednoczenia) o organizacji obsługi prawnej w przedsiębiorstwie, kierując się:

- 1) zasadami praworządności, a w szczególności opierając swoje porady, opinie i wyjaśnienia na obowiązujących przepisach prawnych i ich wykładni oraz na wytycznych organów państwowych,
- 2) interesami gospodarki narodowej oraz przedsiębiorstwa (zjednoczenia).

2. W tym celu radcowie prawni powinni się orientować należycie w ogólnej działalności przedsiębiorstwa (zjednoczenia) i w organizacji jego pracy.

3. W szczególności radcowie prawni powinni wskazywać na całokształt skutków prawnych poczynań przedsiębiorstwa z uwzględnieniem sytuacji przedsiębiorstwa w razie powstania sporu.

I. Obowiązki radcy prawnego przedsiębiorstwa.

§ 2. Radca prawny obowiązany jest do udzielania pomocy prawnej, a w szczególności: informacji, opinii, porad, wyjaśnień w sprawach przedsiębiorstwa — na żądanie pracowników na stanowiskach kierowniczych i samodzielnych (np. kierownicy wydziałów i działów, sekcji, samodzielni pracownicy).

§ 3. Radca prawny informuje dyrektora przedsiębiorstwa, właściwe komórki organizacyjne przedsiębiorstwa oraz organy samorządu robotniczego o nowo wydawanych przepisach prawnych, w sposób przyjęty w danym przedsiębiorstwie, zwracając uwagę na przepisy istotne dla przedsiębiorstwa i jego organów.

§ 4. Opinie prawne i wyjaśnienia radcy prawnego powinny być składane w zasadzie na piśmie i zawierać krótkie omówienie stanu faktycznego, obowiązujące w tym przedmiocie przepisy prawne, a w razie potrzeby orzecznictwo bądź wypowiedzi przedstawicieli nauki prawa. W sprawach mniejszej wagi pisemna forma opinii nie jest konieczna.

§ 5. Przy opracowywaniu umów radca prawny obowiązany jest zwrócić uwagę na zgodność umowy z obowiązującymi przepisami, jak również na należyte zabezpieczenie interesów przedsiębiorstwa, zgodnie z intencją kierownictwa przedsiębiorstwa.

§ 6. Radca prawny obowiązany jest do niezwłocznego poinformowania dyrektora przedsiębiorstwa o dostrzeżonych wypadkach załatwiania w przedsiębiorstwie spraw wymienionych w § 4 ust. 1 pkt 1 uchwały nr 533 bez zasięgnięcia jego opinii lub też udziału i zwrócić uwagę na ujemne konsekwencje, jakie stąd mogą powstać.

§ 7. W trosce o ochronę mienia państwowego radca prawny obowiązany jest wskazywać na usterki w pracy przedsiębiorstwa, mogące wpłynąć na kradzież mienia państwowego lub ułatwić popełnianie nadużyć. Dotyczy to w szczególności: obowiązku opiniowania umów o powierzaniu jednostkom nie uspołecznionym dostaw, robót i usług, umów o należności, spisywania na straty, przekazywania nieodpłatnego lub sprzedaży przedmiotów mających charakter środków trwałych itp.

§ 8. 1. Radca prawny obowiązany jest do niezwłocznego poinformowania kierownika właściwej komórki organizacyjnej o dostrzeżonych faktach naruszenia przepisów prawnych, choćby nie powodowały one bezpośrednio ujemnych skutków gospodarczych. W sprawach poważniejszych naruszeń lub w razie stale powtarzającego się naruszenia przepisów prawnych — radca obowiązany jest do poinformowania o tym dyrektora przedsiębiorstwa.

2. Gdy mimo zwrócenia uwagi w sposób przewidziany w ust. 1 następuje dalsze naruszanie prawa, a zwłaszcza gdy naruszenie prawa ma tak istotny charakter, że może wywołać lub wywołało duże szkody dla przedsiębiorstwa lub gospodarki narodowej — radca prawny obowiązany jest zawiadomić o tym pisemnie dyrektora przedsiębiorstwa, przesyłając równocześnie odpis zawiadomienia zjednoczeniu lub też jednostce organizacyjnej bezpośrednio nadrzędnej nad przedsiębiorstwem.

§ 9. 1. Radca prawny udziela wskazówek co do sposobu zbierania materiałów potrzebnych do umotywowania stanowiska przedsiębiorstwa w sprawach sądowych, a w

szczególności zwraca uwagę na należyte zabezpieczenie materiałów mających stanowić dowód w postępowaniu karnym lub cywilnym oraz ustala nazwiska osób mających być świadkami w sprawie i udziela pomocy w zabezpieczeniu śladów nadużyć.

2. Na żądanie prokuratora radca prawny, o ile uprzednio nie wystąpił na drogę postępowania cywilnego, obowiązany jest wystąpić z powództwem cywilnym w sprawie karnej (art. 248 § 4 k.p.k.) oraz zapewnić należyte popieranie go na rozprawie przez siebie lub inną uprawnioną osobę. Jeżeli powództwo cywilne w sprawie karnej nie zostanie zgłoszone, radca prawny obowiązany jest przygotować dla prokuratora wyjaśnienie przyczyn na piśmie.

3. Radca prawny obowiązany jest współdziałać przy opracowywaniu zawiadomień karnych, jak również udzielać wyjaśnień organom powołanym do ścigania przestępstw oraz utrzymywać z nimi niezbędny kontakt w przedmiocie toczącego się śledztwa.

4. Przy opiniowaniu spraw spornych cywilnych radca prawny powinien stosować zasady przewidziane w okólniku nr 101 Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 maja 1952 r. w sprawie wykonywania orzeczeń sądowych przez urzędy, instytucje państwowe oraz jednostki gospodarki społecznej (Monitor Polski Nr A-67, poz. 1025).

§ 10. 1. Przy opracowywaniu i wnoszeniu pism procesowych, sądowych i arbitrażowych, radca prawny obowiązany jest zwracać szczególną uwagę na zachowanie terminów prawa materialnego i procesowego, aby przez ich zaniedbanie nie doprowadzić do strat dla przedsiębiorstwa.

2. O obowiązujących terminach, od których zachowania zależy możliwość dochodzenia i egzekwowania roszczeń, radca prawny obowiązany jest informować właściwe komórki organizacyjne przedsiębiorstwa.

3. Występując przed sądami, komisjami arbitrażowymi i innymi organami radca prawny obowiązany jest uprzednio w taki sposób opanować znajomość stanu faktycznego, aby móc składać wszelkie żądane wyjaśnienia w danej sprawie. W sprawach wymagających wiadomości specjalnych radca prawny może się domagać, by łącznie z nim występował inny pracownik przedsiębiorstwa dla udzielania wyjaśnień z zakresu stanu faktycznego i specyfiki sporu. Szanse i skutki prawne prowadzonej sprawy powinny być przez radcę rozważone i ocenione przed wystąpieniem zarówno w świetle obowiązujących przepisów prawnych, jak i praktyki sądowej.

§ 11. 1. Dyrektor przedsiębiorstwa (zastępca) powinien z inicjatywy radcy prawnego lub własnej zwolnić radcę prawnego od zastępowania przedsiębiorstwa w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym oraz od wykonywania innej czynności obsługi prawnej — w przypadkach, o których mowa w § 15 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia.

2. Przy przekazywaniu przez przedsiębiorstwo w przypadkach, o których mowa w ust. 1, sprawy do załatwienia w trybie przewidzianym dla doraźnej obsługi prawnej — radca prawny obowiązany jest do przygotowania całego potrzebnego materiału faktycznego i prawnego, niezbędnego do należytego jej prowadzenia i załatwienia.

3. Radca prawny obowiązany jest do zastępowania przedsiębiorstwa obcego, zgrupowanego w tym samym zjednoczeniu, w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym — w przypadkach i na warunkach, o których mowa w § 17 i § 19 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia.

4. Radca prawny może przyjmować zlecenia na wykonanie czynności obsługi prawnej doraźnej na rzecz obcego przedsiębiorstwa (zjednoczenia) w przypadkach i pod warunkami

określonymi w §§ 14—16 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 12. Wykonując obowiązek czuwania nad wszczętym postępowaniem egzekucyjnym, przewidziany w § 3 ust. 1 pkt 5 uchwały nr 533, radca prawny opracowuje: pisma do komornika, zażalenia na czynności komornika, wnioski o wyjawienie majątku oraz prowadzi procesy sądowe lub arbitrażowe, wynikiem w związku z prowadzoną egzekucją.

§ 13. 1. Radca prawny obowiązany jest do redagowania pism procesowych i odwołań od orzeczeń zapadłych w toku postępowania, jak również do występowania przed sądami w razie rozpoznawania sprawy wszczętej przed zakładowymi komisjami rozjemczymi.

2. Radca prawny nie powinien występować w sprawach przedsiębiorstwa przed zakładowymi komisjami rozjemczymi. Może jednak brać udział jako pełnomocnik dyrektora w tym przypadku, gdy w imieniu pracownika występuje prawnik wyznaczony przez właściwe organy związku zawodowego.

§ 14. 1. Radca prawny przedsiębiorstwa obowiązany jest porozumiewać się z komórką organizacyjną obsługi prawnej zjednoczenia (jednostki bezpośrednio nadrzędnej) w przedmiocie ustalania jednolitej praktyki postępowania w zakresie obsługi prawnej w sprawach zasadniczych i typowych dla danej branży.

2. Radca prawny przedsiębiorstwa powinien zwracać się do zjednoczenia (jednostki nadrzędnej) o wykładnię przepisów prawnych w sprawach o charakterze precedensowym lub budzących istotne wątpliwości oraz zawiadamiać zjednoczenie o dostrzeżonych poważniejszych lukach i usterkach w przepisach prawnych.

§ 15. 1. Opinie radcy prawnego, wyrażone w sprawach wykładni przepisów prawnych, są dla kierowników komórek organizacyjnych przedsiębiorstwa i samodzielnych pracowników wiążące. W razie odmiennego zdania kierownik komórki organizacyjnej przedsiębiorstwa może przedstawić swemu zwierzchnikowi stanowisko swoje wraz z opinią radcy prawnego. Jeżeli zwierzchnik zaakceptował załatwienie sprawy w sposób nie odpowiadający wykładni radcy prawnego, a sprawa ma istotne znaczenie, zwierzchnik obowiązany jest zawiadomić o tym dyrektora przedsiębiorstwa, który podejmuje decyzję.

2. Wydane radcy prawnemu przez dyrektora przedsiębiorstwa polecenie załatwienia lub prowadzenia sprawy w sposób odmienny od opinii radcy prawnego powinno być sporządzone na piśmie.

3. W sprawach o wykładnię przepisów prawnych, kierowanych przez przedsiębiorstwo do zjednoczenia (jednostki nadrzędnej), obowiązuje uprzednie zasięgnięcie opinii radcy prawnego przedsiębiorstwa.

4. Zakres aprobaty przez radcę prawnego korespondencji wychodzącej na zewnątrz przedsiębiorstwa określa regulamin lub instrukcja, o której mowa w § 1.

II. Obowiązki radcy prawnego zjednoczenia.

§ 16. Przepisy rozdziału I określające obowiązki radców prawnych przedsiębiorstw stosuje się w odpowiedni sposób do określenia obowiązków radcy prawnego zjednoczenia, z wyjątkiem przepisu § 11 ust. 3.

§ 17. 1. Radca prawny zjednoczenia czuwa nad prawidłowością wykonywania obsługi prawnej w przedsiębiorstwach zgrupowanych w zjednoczeniu oraz w jednostkach organizacyjnych podporządkowanych zjednoczeniu. W szczególności radca prawny zjednoczenia:

- 1) występuje z wnioskami w sprawach organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw,
- 2) analizuje funkcjonowanie obsługi prawnej, stosowanie obowiązujących przepisów i wytycznych, a w miarę potrzeby przeprowadza doraźną inspekcję,
- 3) występuje z wnioskami w przedmiocie inicjowania przez zjednoczenie stałej obsługi prawnej przedsiębiorstw przez zjednoczenie w rozumieniu § 5 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia,
- 4) występuje z wnioskami w przedmiocie porozumień o wspólnej obsłudze prawnej w rozumieniu § 6 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia.

2. Ponadto radca prawny zjednoczenia:

- 1) informuje przedsiębiorstwa w zakresie istotnych dla nich aktów prawnych, w szczególności nie publikowanych, oraz zagadnień prawnych, o których mowa w § 18,
- 2) udziela wyjaśnień i porad fachowych przedsiębiorstwom, na ich żądanie, w sprawach wątpliwych,
- 3) udziela doraźnej pomocy fachowej przedsiębiorstwom, nie zatrudniającym radców prawnych, nie korzystającym ze wspólnej obsługi prawnej w rozumieniu § 6 ani ze stałej obsługi prawnej radcy zjednoczenia w rozumieniu § 5 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia,
- 4) opracowuje inne sprawy w zakresie obsługi prawnej, wpływające z przedsiębiorstw zgodnie z przepisami uchwały nr 533 i niniejszych wytycznych (np. wystąpienia z § 8 i § 15), oraz sprawy wynikające z wytycznych i poleceń organów nadrzędnych nad zjednoczeniem,
- 5) wykonuje obowiązki przewidziane w § 18 i § 19 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 18. Zjednoczenie powinno zwoływać w miarę potrzeby narady radców prawnych zgrupowanych przedsiębiorstw (podporządkowanych jednostek organizacyjnych) poświęcone omawianiu najważniejszych zagadnień prawnych, istotnych dla zjednoczenia (branży), ustalenia jednolitego postępowania w sprawach typowych i powtarzających się oraz dla rozwiązania innych kwestii powstałych w związku z działalnością obsługi prawnej. Organizacja, prowadzenie i opracowanie wyników narad należy do radcy prawnego zjednoczenia.

§ 19. Zakres aprobaty przez radcę prawnego korespondencji wychodzącej na zewnątrz zjednoczenia określa regulamin lub instrukcja, o której mowa w § 1.

§ 20. Radcowie prawni zjednoczeń objętych planowaniem centralnym uprawnieni są do zastępowania zjednoczeń w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, o ile w poszczególnych przypadkach nie jest to wyraźnie zastrzeżone ministerstwu (centralnym urzędem).

III. Obowiązki referenta prawnego przedsiębiorstwa.

§ 21. Zakres obowiązków referenta prawnego przedsiębiorstwa nie zatrudniającego radcy prawnego powinien być określony przy odpowiednim zastosowaniu przepisów rozdziału I, z wyłączeniem § 11 ust. 3 i 4, oraz z następującymi zmianami:

- 1) referent powinien samodzielnie załatwiać sprawy typowe, właściwe i powtarzające się w danym przedsiębiorstwie oraz nie wymagające wykładni przepisów prawnych następczącej poważniejsze trudności,
- 2) w sprawach o charakterze nietypowym lub o dużym znaczeniu gospodarczym referent, przed wydaniem opinii prawnej, opracowaniem umowy itp. oraz w sprawach wymagających wykładni przepisów następczącej poważniejsze trudności lub mającej znaczenie precedensu — powinien zasięgnąć wyjaśnienia lub porady fachowej radcy prawnego zjednoczenia lub radcy prawnego innego przedsiębiorstwa; dotyczy to w szczególności takich spraw, jak umowy o powierzenie przez przedsiębiorstwo dostaw, robót i usług jednostce nie uspołecznionej na kwotę ponad 50 tys. zł, umorzenie należności przedsiębiorstwa w wysokości ponad 50 tys. zł, spisywanie na straty ubytku w mieniu przedsiębiorstwa o takiej wartości, przekazywanie nieodpłatne lub sprzedaż przedmiotów mających charakter środków trwałych nie będących przedmiotem obrotu o wartości ponad 50 tys. zł itp.,
- 3) referent zastępuje przedsiębiorstwo w postępowaniu sądowym, arbitrażowym, administracyjnym oraz przed innymi organami orzekającymi jedynie w sprawach typowych, nieskomplikowanych; zastępcstwo w innych sprawach wymaga porozumienia ze zjednoczeniem lub skórzystania z doraźnej obsługi prawnej w myśl § 15 ust. 3 wytycznych stanowiących załącznik nr 1 do uchwały.